

★
DEYİM ★
KARTLARI ★
★

~ 1 ~

İçindekiler

Ağız yapmak	10
Akla kararı seçmek	12
Aşık atmak	14
Avucunu yalamak	16
Baltayı taşa vurmak	18
Bam teline basmak (dokunmak)	20
Başına devlet (talih) kuşu konmak	22
Bir çuval inciri berbat etmek	24
Burnundan fitil fitil gelmek/getirmek	26
Can kalmamak	28
Ceremesini çekmek	30
Dağdan gelip bağdakini kovmak	32
Dansı başına	34
Dilinde tüy bitmek	36
Dut yemiş bülbüle dönmek	38
Ekmeğini taştan çıkarmak	40
El üstünde tutmak	42
Etekleri zil çalmak	44
Feleğin çemberinden geçmek	46
Fırsatı tepmek	48
Gökte ararken yerde bulmak	50
Gözleri dolmak	52
Haddini bilmek	54

İrardan mahalli (yeri) olmamak	56
İfadesini almak	58
İğne ile kuyu kazmak	60
İlk göz ağrısı	62
İpin ucunu kaçırmak	64
Kabak başına patlamak	66
Keçileri kaçırmak	68
Kırk dereden su getirmek	70
Kulak ardı etmek	72
Külâhıma anlat	74
Lafını balla kesmek	76
Maymun gözünü açtı	78
Mumla aramak	80
Nam salmak	82
Ocağına incir ağacı dikmek	84
Oruç açmak	86
Pireyi deve yapmak	88
Pot karmak	90
Rağbet etmek	92
Saçını süpürge etmek	94
Sözü geçmek	96
Su yüzüne çıkmak	98
Tabana kuvvet	100
Ucuz atlatmak	102
Vesile aramak	104
Zıvanadan çıkmak	106

DEYİMLER

Deyimler duyguları, kavramları, durumları anlatmak için hoş bir üslup kullanılan özgün anlatım kalıplarıdır. Coğunlukla gerçek anlamlarından farklı anlamlara gelen sözcüklerden oluşan kalıplaşmış sözcük topluluğudur. Dilimiz, deyim bakımından oldukça zengin bir dildir. Bu da dilimize ifade genişliği kazandırmaktadır.

Deyimler de atasözlerimiz gibi milletin ortak duygu ve düşüncelerini en yalın ve usta bir biçimde dile getirir. Ancak atasözlerimiz gibi öğüt vermek, yol göstermek amacıyla değil de anlatıma çekicilik katmak, ilgi çekmek için kullanılır.

Deyimlerin Özellikleri:

1- Deyimler, kalıplaşmış, kısa ve özlü sözcük gruplarıdır.

Ör: “Ekmeğini taştan çıkarmak”

2- Deyimdeki sözcüklerin yerleri değiştirilemez. Kullanılan sözcüklerin yerine eş anlamlısı bile olsa farklı bir kelime kullanılamaz.

Ör: “Etekleri zil çalmak” yerine “etekleri korna çalmak” deyimini kullanılamaz.

3- Deyimlerdeki sözcükler genellikle kendi anlamları dışında kullanılır.

“Pabucu dama atılmak” deyiminde, dama atılan bir pabuç yoktur. Deyim, gözden düşmek manasında kullanılır.

4- Deyimler, bir kavramı özel bir kalıp içinde ilgi çekici bir anlatımla ifade eder. Atasözleri ise; yol gösterici

ve öğüt verici anlatımlardır. Deyimler ile atasözleri arasındaki en önemli fark budur.

“Başına devlet kuşu konmak” deyimini ifadeyi zenginleştirir, anlatımı ilgi çekici hale getirir. “Sakla samanı gelir zamanı” atasözü ise; öğüt vericidir.

Deyim kartlarıyla birlikte yapılabilecek çalışmalar ve oyun türleri:

- Öğrenciler iki eşit gruba ayrılırlar. Her gruptan sırayla birer kişi seçilir. Eşit sayıda seçilen kartlar teker teker bu öğrencilere verilir. Karttaki deyimini gören öğrenci, arkasında kullanılan çizimlerden destek almadan deyimini anlatmaya çalışır. Burada tek kural, deyimde geçen kelimelerin ve eş anlamlılarının kesinlikle kullanılmamasıdır. En çok deyim anlatan gruba ödül verilebilir.
- Yine öğrenciler iki eşit gruba ayrılırlar. Her gruptan sırayla birer kişi seçilir. Eşit sayıda seçilen kartlar teker teker bu öğrencilere verilir. Bu sefer gelen öğrenci, kartın arkasındaki çizimlerden de destek alarak, sessiz bir şekilde jest, mimik ve hareketlerle gruba anlatmaya çalışır. En çok deyim bilen grup, birinci seçilir.
- Her öğrenciye farklı iki ya da üç deyim kartı dağıtılır. Bu deyimlerin kullanıldığı, bir hikaye, masal, şiir vb. yazı çalışması yapılabilir.
- Her öğrenciye bir deyim kartı dağıtılır. Dağıtılan bu kartlarda boş bırakılan yere örnek cümleden istifade edilerek anlamlı yeni bir cümle oluşturması istenebilir.
- Deyim kartında bulunan deyimler açıklandıktan sonra arkadaki çizimler incelenir. Öğrencilerden bu resmin yerine kendilerinin resim çizmesi istenebilir.

Deyim ile alakalı resim

Ceremesini çekmek

→ Deyim

Başkasının yol açtığı zararı
çekmek zorunda kalmak,
mağdur olmak

→ Deyim Açıklaması

Deyimin Kullanıldığı Örnek Cümle

Arabama vurup kaçtı, ceremesini ben
çektim.

Sen de Deyimi Bir Cümle
İçinde Kullan

.....

.....

Baltayı taşa vurmak

Farkında olmayarak birine
dokunacak sözler söylemek,
pot kırmak

Şu yaptığın belki bir saygısızlık değil ama
baltayı taşa vurdun şimdi.